

# PROJEKTOVÉ ŘÍZENÍ V ÚZEMNÍM ROZVOJI NA PŘÍKLADU PROJEKTU XVI. VÝZVA PRO HUKVALDY

**Eva Chromíková**

*Ostravská univerzita v Ostravě, Přírodovědecká fakulta, 30. dubna 22, 701 03, Ostrava, tel.  
734 386 151, Eva.Chromikova@seznam.cz*

## **Abstrakt**

Příspěvek je zaměřen na implementaci procesů projektového cyklu na příkladu projektu XVI. výzva pro Hukvaldy realizovaného za přispění dotace z Operačního programu Životní prostředí. Příspěvek srovnává projektový cyklus projektu na třech úrovních, dle teorie, dle podmínek operačního programu, dle skutečného provedení modelového projektu. Z výsledku srovnávání těchto projektových cyklů poukazují na náročnost řízení dotovaných projektů v prostředí venkovské samosprávy.

***Klíčová slova:*** projekt; projektový cyklus; Operační program Životní prostředí; Hukvaldy; XVI. výzva pro Hukvaldy

## **Úvod**

Tento příspěvek se zabývá tématem projektového řízení na příkladu projektu XVI. výzva pro Hukvaldy, jenž je realizován za přispění finanční dotace z Operačního programu Životní prostředí. Cílem práce je posoudit implementaci projektového cyklu v procesech přípravy a realizace projektu řízeného v prostředí samosprávné obce a zhodnotit řízení projektu podporovaného z dotačního fondu Evropské Unie.

## **Metody**

Základní metodou je komparace sledovaných projektových cyklů prostřednictvím dokumentů k projektovému řízení a Operačnímu programu Životní prostředí a dokumentace k projektu XVI. výzva pro Hukvaldy. Poznatky získané studiem těchto dokumentů doplňují rozhovory s představiteli obce Hukvaldy.

## **Projekt a projektový cyklus**

Termín projekt je označován v literatuře mnoha definicemi, nicméně ze všech vyplývají jeho typické vlastnosti. Těmi je myšlena jedinečnost, dočasnost, jednorázovost, neurčitost a nejistota, inovativnost, omezenost zdrojů, přínos finančních výhod a komplexita. [1.]

Pro vedení jednotlivých projektů je využíváno projektové řízení. V rámci něj jsou projekty rozděleny do několika na sebe navazujících částí, které poskytují lepší kontrolu při jejich řízení. Souhrnně lze tyto části označit termínem projektový cyklus. Dělí se do fází iniciace, plánování, realizace a ukončení, doprovázených neustálou kontrolou a monitoringem. [2.]

Ve fázi iniciace je rozhodováno o možné realizaci projektu na základě informací v projektové dokumentaci vymezující cíle projektu, časovou náročnost, předpokládané finanční zdroje na jeho realizaci apod. [2.] Ve fázi plánování jsou především shromažďovány a ucelovány navazující informace, na jejichž základě je vybráno nejvhodnější řešení, jak nejlépe dosáhnout stanovených cílů. [2., 4.] Navrhovaná varianta projektu je následně realizována. V rámci ní jsou zavedeny veškeré naplánované aktivity, jejichž prostřednictvím je dosaženo vytyčených cílů v podobě nového produktu či služby a jejich zavedením do praxe. Následující fáze ukončení zahrnuje procesy, které formálně uzavírají veškeré aktivity projektu. Výsledkem celého

projektového cyklu je předání nově vytvořených výsledků majiteli bez jakýchkoliv nedostatků či vad. Všechny čtyři fáze provází soustavná kontrola a monitoring stavu a postupu projektových prací. [2.] Tímto způsobem lze zajistit včasné identifikování potenciálních problémů a následné přijetí nápravných opatření.

Na takto definovaný projektový cyklus navazuje tzv. poprojektový cyklus, zahrnující v první řadě provozní fázi, kdy se výsledky projektu dostávají do běžného chodu a poskytují předem plánované produkty či služby, v druhé řadě poprovozní fázi charakteristickou ukončením provozu projektu. [4.]

### **Operační program Životní prostředí a projektový cyklus jím podporovaného projektu**

Operační program Životní prostředí (OPŽP) byl vyhlášen Evropskou Unií na období let 2007–2013 v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Jeho prostřednictvím jsou spolufinancovány projekty zaměřující se na snižování rozdílů jednotlivých složek životního prostředí a na podporu udržitelného rozvoje. OPŽP je na základě prioritních oblastí rozčleněn do osmi prioritních os, jež se následně dělí do oblastí a podoblastí podpory. Na projekty spadající do takovýchto kategorií, splňující podmínky přijatelnosti, mohou jejich iniciátoři požádat o finanční dotaci. [6.]

Projektový cyklus OPŽP má mnoho specifik a každý žadatel o dotaci musí náležitě splňovat jeho podmínky a postupy. Iničiační fáze se od standardního projektového cyklu mnoho neliší. Potenciální žadatel o dotaci by měl mít vytvořen kvalitní projektový záměr, obsahující prvotní ideu projektu, který pak využívá v následné fázi plánování. Ta je charakteristická podáním žádosti o dotaci samotným žadatelem a následnou kontrolou a schválením žádosti zprostředkovatelem dotace, Ministerstvem životního prostředí, řídicím orgánem programu. Nutno podotknout, že k tomu, aby mohl být projekt schválen a dotace na něj přiznána, musí žadatel splnit spoustu podmínek operačního programu. Nesplní-li žadatel stanovené podmínky, hrozí mu odebrání dotace, v lepším případě finanční sankce. Fáze plánování je velice zdoluhavý a administrativně náročný proces, a to pro žadatele i zprostředkovatele. [6., 8., 9.]

Jestliže je předchozí etapa úspěšně uzavřena a žadateli je dotace přiznána, lze přistoupit k samotné realizaci projektu. Před jejím začátkem však musí proběhnout správně vedené výběrové řízení na realizační firmu. Úkolem příjemce podpory je dohlížet na správnou realizaci dle stanovených podmínek. V této etapě musí být uskutečněn také další administrativní postup, kdy je uznaná finanční podpora příjemci proplácena. Nicméně i nyní musí příjemce plnit určité podmínky programu. Důležité je také zmínit, že dotace je určena pouze na některé položky celkového rozpočtu projektu, a to maximálně do 90 % jejich výše. Ostatní náklady na projekt musí být hrazeny z vlastních zdrojů příjemce. [5., 7., 8.]

Po realizaci všech naplánovaných aktivit, splnění všech podmínek OPŽP, projekt vstupuje do fáze ukončení. Zde musí příjemce podpory administrativně uzavřít celý proces, informovat veřejnost o realizovaných aktivitách a také je zpřístupnit. Poté může být projekt formálně uzavřen a realizovaný výsledek předán k užívání.

Monitorování projektu v rámci OPŽP probíhá na základě vydaných průběžných monitorovacích zpráv, jež jsou také jedním z podkladů pro kontroly prováděné zprostředkovatelem dotace. Jím jsou navíc kontrolovány finanční, administrativní a technické náležitosti realizovaného projektu. Určitá forma kontroly musí být také uskutečňována samotným příjemcem dotace. [5., 7., 8.]

## **Projekt XVI. výzva pro Hukvaldy a jeho projektový cyklus dle skutečné realizace**

Projekt XVI. výzva pro Hukvaldy byl zařazen do žádostí o dotace z OPŽP na základě XVI.výzvy Ministerstva životního prostředí, jež se orientovala na prioritní osu 3: Udržitelné využívání zdrojů energie, a to na projekty zaměřené na zateplení budovy po obvodu pláště, výměnu výplní a otvorů. Takto byl charakterizován také projekt XVI. výzva pro Hukvaldy, jehož realizace spočívala v rekonstrukci Základní a mateřské školy L. Janáčka Hukvaldy. Žadatelem o dotaci je zřizovatel školy, obec Hukvaldy.

Fáze iniciace započala již v roce 2008, kdy obec Hukvaldy zažádala o dotaci z programu Moravskoslezského kraje s názvem „Podpora přípravy projektů v oblasti životního prostředí a zemědělství.“ Uznaná dotace ve výši 314 000 Kč sloužila k financování vytvoření projektové dokumentace společností HEGAs, s.r.o. Dle této projektové dokumentace byly celkové náklady na realizaci projektu vyčísleny na 23 836 764 Kč, z toho výdaje, na které obec mohla čerpat dotaci, činily 6 780 840 Kč.

Na základě takto vypracované dokumentace byla v přípravné fázi, dne 1.2.2010 zpracována a podána žádost o dotaci na projekt XVI. výzva pro Hukvaldy. V polovině roku 2010 byla obci uznána předběžná částka finanční podpory ve výši 90% z celkové částky pro příjem dotace, tedy celkem 6 102 756 Kč. Současně jí byly stanoveny podmínky pro konečné uznání dotace, jež měla splnit nejpozději do 12 měsíců. Nicméně na konci roku 2010 bylo po volbách do obecních zastupitelstev změněno vedení obce. Nově zvolený starosta nebyl spokojen s výší rozpočtu projektu, a proto nechal přepracovat projektovou dokumentaci, čímž byl snížen rozpočet projektu o několik milionů. Z tohoto důvodu nemohl být dodržen termín pro předložení požadovaných dokumentů zprostředkovateli a obec požádala o prodloužení lhůty k jejich dodání. O prodloužení lhůty bylo požádáno opětovně v září 2011 z důvodu plánování dalšího, nákladnějšího projektu v obci. Následně začala obec Hukvaldy realizovat výběrové řízení na společnost dodávající stavební práce dle platných podmínek zákona a programu. Jeho vítězem se stala společnost RENO stavební VMM, s.r.o., jež podala nabídku s rozpočtem ve výši 8 843 446 Kč.

Realizační práce na projektu započaly dne 15.6.2012. V průběhu realizace se vyskytly určité nuance s projektovou dokumentací. Podle názoru realizační firmy bylo nezbytné provést navazující práce. Z tohoto důvodu byl prodloužen termín pro dokončení realizace a celkový rozpočet byl navýšen. V období provádění prací bylo obci Hukvaldy vydáno také konečné rozhodnutí o poskytnutí dotace s uznanou finanční podporou ve výši 5 763 714 Kč (částka je v tomto případě vypočítána z finanční nabídky realizační firmy) při splnění stanovených podmínek. Po ukončení realizačních prací obec požádala zprostředkovatele dotace o její vyplacení, které proběhlo ve třech po sobě následujících platbách.

V tomto okamžiku se projekt nachází ve fázi ukončení. Úkolem obce Hukvaldy je dodat potřebné dokumenty zprostředkovateli, aby mohl být projekt XVI. výzva pro Hukvaldy administrativně a následně i formálně ukončen.

Monitorování projektu v počátečních fázích zajišťoval starosta obce. S narůstajícími požadavky a problémy s administrací však tuto úlohu převzal najatý administrátor, jehož úlohou je dovést projekt do úspěšného konce. Kontrola projektu obcí probíhala převážně v období realizace (stavební a technický dozor). O kontrolu se postaral ve fázi realizace také zprostředkovatel dotace. [9.]

## **Závěr**

Řízení projektu dle podmínek Operačního programu Životní prostředí je pro malé, samosprávné obce složitým úkolem. V počátečních fázích projektu musí žadatel splňovat celou řadu kritérií programu tak, aby jeho žádost byla nejprve schválena k přiznání dotace. V

následných fázích musí dbát na podmínky, aby o finanční příspěvek nepřišel či nebyl vystaven sankcím ze strany řídicích orgánů operačního programu. Obec, jako samosprávný celek, je navíc zavázána dbát na rozhodnutí místního zastupitelstva, a proto mnohdy dochází k prodlevám ve stanovených lhůtách programu a projekt se dostává do problémů. Úkolem obce je zajistit správné vedení projektu tak, aby se vyhla těmto případným potížím a dovedla celý projekt do zdárného konce. Toto je však pro malou venkovskou samosprávu velmi obtížné a její vedení musí vynaložit velké úsilí, aby jí dotace nebyla odebrána a projekt byl realizován dle původního plánu.

V samotné obci Hukvaldy byl celý proces velmi rizikový a dramatický. Kvůli vzešlým problémům, převážně v přípravné fázi, byla realizace projektu nejméně o dva roky posunuta a v určitých okamžicích hrozilo riziko propadnutí přiznané dotace. To se ovšem dosud nestalo. Nyní se projekt nachází ve fázi ukončení, avšak ani její konec není zatím zcela jistý. Důvodem může být nespokojenost s průběhem ukončení projektu ze strany zprostředkovatele dotace.

### Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu diplomové práce Davidu W. Novákovi za předmětné rady a připomínky, které přispěly k dokončení příspěvku. Současně děkuji také vedení obce Hukvaldy, Ludku Bujnoškovi a Ivaně Hřčkové, za poskytnutí informací, které přispěly ke zpracování aplikační části práce.

### Literatura

- [1.] HEERKENS, G.R. *Project management*. USA: McGraw-Hill Companies, 2002. 250 s. ISBN 0-07-139449-4.
- [2.] KOLEKTIV. *A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide) – Third edition*. Newton Square: Project Management Institute, 2004. 388 s., ISBN 1-930699-45-X
- [3.] Centrum pro regionální rozvoj České republiky. Publikace. *Projekt v kostce*. [Online]. 2013. <[http://www.crr.cz/Files/Docs/publikace/System\\_rizeni\\_projektu.pdf](http://www.crr.cz/Files/Docs/publikace/System_rizeni_projektu.pdf)>.
- [4.] NOVÁK, D.W. *Projektové řízení v územním rozvoji*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2012, 115 s.
- [5.] Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí. *Operační program Životní prostředí pro vodu, vzduch a přírodu. Implementační dokument*. [Online] 2011. <[http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/41/12448-2011\\_04\\_27\\_id.pdf](http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/41/12448-2011_04_27_id.pdf)>.
- [6.] Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí. *Operační program Životní prostředí pro vodu, vzduch a přírodu. Programový dokument*. [Online] 2012. <<http://www.opzp.cz/ke-stazeni/392/12802/detail/programovy-dokument-opzp-pro-obdobi-2007-2013---verze-2/>>.
- [7.] Ministerstvo životního prostředí. *Operační program Životní prostředí pro vodu, vzduch a přírodu. Konsolidovaná směrnice MŽP č. 3/2011 ve znění dodatku č. 1*. [Online] Praha. 2011 <[http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/40/12039-07smernice\\_mzp\\_c\\_3\\_2011.pdf](http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/40/12039-07smernice_mzp_c_3_2011.pdf)>.
- [8.] Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí. *Operační program Životní prostředí pro vodu, vzduch a přírodu. Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP*. [Online] 2013. <<http://www.opzp.cz/ke-stazeni/392/14187/detail/zavazne-pokyny-pro-zadatele-a-prijemce-podpory-v-opzp/>>.
- [9.] Dokumentace k projektu XVI. výzva pro Hukvaldy

**Abstract**

This article is focused on the implementation of project life cycle process on the example of project XVI. invitation for Hukvaldy realized with contribution of grant from the Operational Programme Environment. The article compares the project life cycle process at three levels, by the theory, by the requirements of an operational program, by the real project. On the basic of the comparison I refer to the complexity to manage funded projects by the rural municipal government.